

לִקְחַת אַחֲרֵי־כֵן אֶת הַלֵּל
וְאֶת הַפֶּסֶק לְמִקְוֵה

אִזְכֶּר יְקָר נִתַּן ה' לְעַמּוֹ
כִּכְלָ חוֹדֶשׁ אֶחָד

בס"ד

מפתח הלב מתוך אמונה לפרשת "בא" / בירב בוגרי

הקב"ה נותן לעם ישראל אזהרות!

1. בפרשתנו נותן הקב"ה לעם ישראל את המצווה הראשונה שעליהם לקיים כעם.

קראו את הפסוקים:

פירוש רש"י
החודש הזה - הראהו לבנה בחידושה ואמר לו: כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש.

"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֹדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה" (פרק י"ב פסוק ב')

תחשבו על זה!
העבד לא אחראי על הזמן שלו. הוא לא יכול להחליט בעצמו מתי לאכול, מתי לישון ומתי לעבוד. האדון שולט על הזמן של העבד.

- איזה חודש הוא ראש חודשים? _____
- מי קובע מתי ראש חודש? לפי מה? _____

2. מהי מצוות החודש הזה לכם?

קראו את דברי רבי ישמעאל:

"החודש הזה לכם - רבי ישמעאל אומר: הראה לו הירח בלילה ואמר לו: כזה אתם רואים וקובעים כן הלכה לדורות. ולמד להם מולד לבנה ואמר להם: עד עכשיו אני הייתי מעבר את השנים, הרי כבר מסרתי לכם, מעכשיו התחילו למנות (מדרש רבה).

- הסבירו: מה מבקש הקב"ה מעם ישראל במצווה זו? _____
- מי היה אחראי על הזמנים והמועדים לפני שניתנה המצווה? _____
- מי אחראי על הזמנים והמועדים בעקבות המצווה? _____
- סמנו את המילים שמראות את נתינת האחריות מה' לעמו.

3. במה חשיבותה של מצווה זו שנצטוו בה ישראל לפני כל המצוות האחרות?

נענה על שאלה זו באמצעות משל שמביא המדרש:

תחשבו על זה.
ככל שתשלטו בזמן שלכם תהיו אחראיים עליו ולא תתנו לו לעבור כך סתם, תרגישו יותר בני חורין ופחות משועבדים לכל מיני עיסוקים לא ממש חשובים ש'מושכים אתכם'. אז תגלו שאתם בוגרים יותר ובכל מקרה תספיקו לעשות הרבה דברים...

"החודש הזה לכם" - משל למלך שהיו לו אוצרות מלאים זהב וכסף, אבנים טובות ומרגליות. והיה לו בן אחד. כל זמן שהיה הבן קטן היה אביו משמר את הכול. הגדיל הבן ועמד על פרקו - אמר לו אביו: "כל זמן שהיית קטן אני הייתי משמר את הכול. עכשיו שעמדת על פרקך הרי הכול מסור לך". כך היה הקדוש ברוך הוא משמר את הכול, שנאמר (בראשית א', י"ד): "והיו לאותות ולמועדים". כיון שעמדו ישראל - מסר להם הכול, שנאמר: "החודש הזה לכם" (מדרש רבה).

פירושי מילים: משמר - שומר לעצמו / עמד על פרקו - התבגר

לִקְחַת אַחֲרֵיּוֹת עַל הַזְמַן
וְאוֹתוֹ לִהְיוֹת מִקְוֵה

אוֹצֵר יְקָר נִתַּן ה' לְעַמּוֹ
כִּכְלָ חוֹדֵשׁ אַחַדֶּה

• מלאו את הטבלה:

	נמשל	משל
(תרמילון: עם ישראל)		מלך
בשעבוד / אחריות על הזמן /		בן (שהיה קטן)
עם ישראל שמשחרר		בן (שהתבגר)
מהעבדות / הקב"ה)		אוצרות מלאים כסף וזהב

- הסבירו: מדוע היכולת לשלוט ולקבוע את הזמן משולה לאוצר? _____
- מדוע נתן הקב"ה לעם ישראל אחריות על הזמן? מדוע דווקא עכשיו (כשהם מצויים להקריב קרבן פסח ולצאת ממצרים)? _____
- הסבירו במה חשיבותה של מצווה זו שנצטוו בה ישראל לפני כל המצוות האחרות. _____

השלימו:

בפרשתנו עם ישראל מתחיל את דרכו כעם _____ .
עד עכשיו היו עם של _____ בלי חרות ובלי _____ על ה _____ שלהם.
המתנה הראשונה, ה _____ שנתן הקב"ה לעם ישראל היא היכולת לקבוע את ה _____ והמועדים,
להחליט מתי _____ לפי צורת ה _____ ולפי זה ל _____ בעצמם את הזמן.
(תרמילון: אחריות / אוצר / בן חורין / זמנים / זמן / עבדים / לבנה / קדש / ראש חודש)

הידעת?

פעם היה על בית הדין הגדול לקבוע מדי חודש בחודשו, את יום ראש החודש, על פי עדותם של אנשים שראו את הירח בחידושו.
עם השנים, כאשר הלכה והתדלדלה סמכותם של בתי הדין בארץ ישראל, החל תהליך של קיבוע הלוח שאותו יזם הלל הנשיא בתקופת האמוראים והחלו בקביעת החודשים על פי החישוב, ולא על פי הראייה.
מעניין אתכם איך מחשבים את הלוח העברי? אנו מזמינים אתכם לחפש על כך מידע. בהצלחה.

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים
הקשורות אחת לשנייה

פסח	חצות
הלילה	מכת
קודש	עין
מצות	ליל
הארץ	עוגות
החושך	מקרא
רחם	שתי
שימורים	זבח
המזוזות	פטר

לקחת אחריות על הלמן
ואתו להפוך למקודש

אזכר יקר נתן ה' לצמו
ככל חודש אחד

דבר תורה לשבת פרשת "בא":

בפרשתנו נותן הקב"ה לעם ישראל את המצווה הראשונה מאז היותנו לעם, מצוות קידוש החודש. במילים "החודש הזה לכם" נותן הקב"ה אחריות בידי עם ישראל להחליט בעצמם מתי ראש חודש, ולפי זה לקבוע את המועדים והזמנים. מדגיש זאת המדרש: "עד עכשיו אני הייתי מעבר את השנים, הרי כבר מסרתי לכם, מעכשיו התחילו למנות". חז"ל במדרש ממשילים את מצוות החודש לאוצר של מלך שמסר לבנו שהתבגר. מדוע כל כך יקרה מצווה זו ולמה היא נצרכת דווקא כעת? כשישראל היו משועבדים במצרים ניטלה מהם היכולת לקחת אחריות על הזמן שלהם. כעת שהם לפני הקרבת קרבן הפסח שמבטא חירות ולפני שחרור מבית עבדים, נותן להם הקב"ה מתנה יקרה שתסייע להם לצאת מתודעת העבדות והיא השליטה בזמן. מכאן נוכל ללמוד על החשיבות של לקיחת אחריות על הזמן שלנו. נשמר לא להשתעבד לדברים שלוקחים מאיתנו זמן יקר ונהיה בני חורין.

חידות וחידודים /

הרב הראל זילברנגל, רב בית הספר "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה - הנחת התפילין

בסיום הפרשה מצווה התורה פעמיים: "והיה לאות על ידך, ולזיכרון בין עיניך". בפסוקים אלו מצווה התורה לכתוב את פרשיות יציאת מצרים ולהניח אותם כל יום על הזרוע ועל הראש. התורה מכנה את המצווה הזו בשם 'טוטפות'. חז"ל הסבירו שכוונת הכתוב למצוות התפילין. התפילין מביאים את האדם לזכור את יציאת מצרים ולדבר בגודל הנס, כי שרואה אותם קשורים על ידו ועל ראשו - נזכר בכך.

מידה בפרשה - הזריזות - המהירות

התורה מצווה את בני ישראל בנוגע לקרבן הפסח: "ואכלתם אותו בחיפזון - פסח הוא לה". רש"י מפרש שהמילה 'חיפזון' פירושה בקלה ומהירות. צורת אכילת בשר קרבן הפסח צריכה להיות כאדם הממהר לצאת לדרך. מענין לשים לב שכאן מדריכה אותנו התורה למהר בעת קיום המצווה, אולם במצוות רבות מדריכים אותנו חז"ל לקיים אותן במתינות מתוך כוונה ומחשבה טהורה ותשומת לב.

לקחת אחריות על הלמן
ואתו להפוך למקודש

אוצר יקר נתן ה' לעמו
ככל חודש אחד

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- א. "ויאמר ה' אל משה: _____ אל פרעה, כי אני _____ את ליבו" (י', א')
- ב. "נטה את ירך על ארץ מצרים _____ ויעל על ארץ מצרים" (י', י"ב).
- ג. "ויט משה את ידו על השמים ויהי _____ " (י', כ"ב)
- ד. "גם האיש _____ גדול מאוד בארץ מצרים בעיני _____ " (י"א, ג').
- ה. "ומת כל _____ בארץ מצרים, _____ פרעה היושב על כסאו" (י"א, ה').
- ו. "וראיתי את הדם _____ עליכם" (י"ב, י"ג)

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

- א. בעקבות הטיית ידו של משה, השיב ה' סופה עזה בעולם (י', י"ג)

- ב. החושך יהיה כל כך כבד עד שיהיה ניתן למשש אותו (י', כ"א)

- ג. בשעה שיוכו בכורי מצרים, אפילו כלב לא ינשך ולא ינבח על בני ישראל (י"א, ז')

מה נכון? כתבן נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים

- א. משה מזהיר את פרעה על הבאת הארבה - _____
- ב. במכת הארבה הסכים פרעה לשלוח את בני ישראל ממצרים - _____
- ג. מאז מכת הארבה נשארו כמה סוגים בארץ מצרים - _____
- ד. במכת החושך היתה אפילה שלשה ימים - _____
- ה. לאחר מכת החושך הזהיר פרעה את משה שלא ימשיך לראות אותו - _____
- ו. במכת הבכורות הזהיר משה שרק בכורי פרעה ימותו - _____
- ז. בני ישראל נצטוו לקחת שה (כבש) בי' בניסן - _____

שאלת אתגר מתוך הפרשה:

1. מהו המספר הגבוה ביותר המוזכר בפרשה?
2. בשני פסוקים בפרק י"ב מוזכרים 3 כפולות של הספרה 7. מהם? ובקשר למה נזכרו?